

Zpravodajství z jižního Kavkazu červenec a srpen 2015

Gruzie žádá kompenzaci za deportace svých občanů z Ruska

Gruzie žádá po Rusku finanční kompenzaci přesahující 70 milionů euro. Opírá se přitom o loňský verdikt Evropského soudu pro lidská práva, dle něhož se Rusko dopustilo narušení Evropské úmluvy o lidských právech, když ze svého území v roce 2006 kolektivně vyhostilo gruzínské občany. Dle Tbilisi se toto nucené vyhoštění týkalo více než čtyř tisícovek osob a představovalo odplatu Moskvy za předchozí zatčení několika ruských důstojníků za údajnou špionáž na gruzínské půdě. Rusko, které svůj krok naopak obhajovalo jako standardní politiku proti nelegální migraci, má nyní dodatečné tři měsíce na to, aby s Gruzíí situaci projednalo.

(EN) <http://civil.ge/eng/article.php?id=28406>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/265630/>

Reforma gruzínského ministerstva vnitra

Gruzínský parlament na začátku července odhlasoval reformu ministerstva vnitra, na jejímž základě vznikne nový oddělený úřad – Státní bezpečnostní služba. Ta bude nově zodpovídat za boj s korupcí, terorismem či kontrašpionáž. Zákon nicméně odmítají opoziční strany i lidskoprávní organizace. Úřad totiž bude vybaven pravomocí provádět vyšetřování či zadržování osob, čímž dojde k duplikaci tradičních výsad policie a hrozí tak zvýšené riziko jejich zneužití.

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-reform-interior-ministry/27113040.html>

(EN) <http://civil.ge/eng/article.php?id=28415>

V Praze proběhla další rusko-gruzínská schůzka

Patnáctého července se v Praze uskutečnila schůzka zvláštního představitele gruzínského premiéra pro vztahy s Ruskem Abašidzeho s náměstkem ruského ministra zahraničí Karasinem. Gruzie s Ruskem přerušily oficiální diplomatické vztahy po válce z roku 2008, pražské jednání tak bylo součástí pravidelného „neformálního“ dialogu představitelů těchto dvou zemí, spuštěného v roce 2012. Hlavním tématem se stala výstavba a rozšiřování administrativní hranice Jižní Osetie s Gruzíí, která byla v letních týdnech spuštěna s novou intenzitou (více viz níže). Diskutováno bylo i nastavení mechanismu celních kontrol zboží proudícího mezi Ruskem a Gruzíí přes území Abcházie a Jižní Osetie v souvislosti s ruským vstupem do Světové obchodní organizace. Rusko-gruzínský dialog kritizuje gruzínská opozice, dle níž tento formát vytváří „falešný dojem normalizace“ vztahů jejich země s Ruskem.

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=28440>

(EN) <http://georgiatoday.ge/news/647/Value-of-Prague-Talks-Questioned-Amid-South-Ossetia-Border-Controversy>

Gruzie kritizuje ruská vojenská cvičení v Abcházii a Jižní Osetii

Gruzínský prezident Margvelašvili odsoudil ruské vojenské manévry na odtržených územích Abcházie a Jižní Osetie. Manévry jsou součástí rozsáhlých dělostřeleckých cvičení, která kromě zmíněných regionů probíhají také na Krymu, v oblasti ruského severního Kavkazu a rovněž v Arménii. Účastní se jich na 9 000 vojáků za využití více než 3 000 kusů techniky.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/267358/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-russia-south-ossetia-abkhazia-military-exercises/27197502.html>

V Gruzii bylo otevřeno výcvikové centrum NATO

Ve vojenském zařízení Krtsanisi na předměstí Tbilisi bylo 27. srpna otevřeno nové společné výcvikové a evaluační centrum Gruzie a NATO, kde by gruzínští vojáci měli cvičit právě po boku aliančních jednotek. Slavnostního aktu se zúčastnil i generální tajemník NATO Jens Stoltenberg, dle něhož by centrum mělo přispět k regionální i mezinárodní stabilitě. Gruzie, která je po USA hned druhým největším přispěvatelem

jednotek do mise NATO v Afghánistánu, ústy své ministryně obrany vyzvala k přijetí reálných kroků ke vstupu země do Aliance. Členství Gruzie v NATO ale jednoznačně odmítá Rusko, které otevření centra označilo za provokaci.

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-nato-membership/27201794.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-nato-training-center/27212128.html>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/267940/>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/267918/>

Pád gruzínské měny

Na konci srpna se gruzínská měna lari (GEL) propadla na historické minimum vůči americkému dolaru (2,45 GEL za 1 USD). Gruzínské ministerstvo hospodářství situaci připisuje psychologicko-emočním faktorům vyvolaným spekulacemi a rozruchem na trhu valut. Gruzínské exporty za prvních sedm měsíců tohoto roku klesly ve srovnání s loňským rokem o téměř 24 %, přibližně o stejný podíl se za toto období propadla i hodnota remitencí (výdělků gruzínských občanů pracujících v zahraničí, které zasílají domů).

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/27208428.html>

(EN) <http://civil.ge/eng/article.php?id=28521>

Abcházie zvažuje prodej půdy a nemovitostí Rusům

V abchazské společnosti se opět horečně diskutuje citlivá otázka legalizace prodeje půdy a nemovitostí občanům jiných zemí, zejména Rusům. Pro umožnění prodeje (v případě půdy dlouhodobého pronájmu) se nedávno vyslovil abchazský prezident Raul Chadžimba. Podobně jako další zastánci této změny argumentuje tím, že k transakcím i přes zákaz stejně dochází a jejich ilegální charakter pouze nahrává bujení korupčního prostředí. Proti návrhu se naopak ostře vymezili abchazští učenci. Obávají se mimo jiné toho, že by se k abchazským nemovitostem mohla dostat i početná gruzínská diaspora žijící v Rusku a svým příchodem do země ohrozit budoucí přežití abchazského etnika.

(RU) <http://nevnov.ru/politics/v-mire/abxaziya-planiruet-nachat-prodavat-zemlyu-ros-siyanam/>

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/27199873.html>

Abchazská společnost proti těžbě ropy

Politické strany i občanské organizace v Abcházii se obrátily na místní společnost s výzvou, aby podpořila přijetí zákona uvalujícího moratorium na těžbu ropy a zemního plynu na území regionu. Abchazský parlament následně zformoval komisi k prozkoumání ekonomické efektivity případné těžby a jejích dopadů na životní prostředí. Vývoj bedlivě sledují ruské ropné firmy včetně státního gigantu Rosněfť, který s Abcházií již dříve uzavřel kontrakt na průzkum a těžbu ropy na zdejších

černomořském šelfu a je tak připraven případně vymáhat náhradu vložených investic.

(RU) <http://sputnik-abkhazia.ru/Abkhazia/20150724/1015299052.html>

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/27167689.html>

Ruská vojska renovují abchazskou železnici

V úseku mezi abchazským městem Očamčyra a řekou Inguri na pomezí s vlastní Gruzii byly spuštěny práce na odminování a očištění zdejší železnice. Jsou do nich zapojeny stovky příslušníků ruských železničních vojsk. Zatím není jasné, zda by práce měly vést k dříve již mnohokrát diskutovanému obnovení spojení mezi Ruskem a Gruzii (přes Abcházii) a dále na jih do Arménie. Situace nicméně vyvolala ostrou reakci gruzínského ministerstva zahraničí, které připomíná, že v předvečer války z roku 2008 ruská vojska rovněž prováděla renovaci abchazské železnice, kterou následně využila během bojů.

(RU) <http://sputnik-abkhazia.ru/Abkhazia/20150810/1015419740.html>

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/27206389.html>

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/27214476.html>

Abcházie nakládá s ruskou finanční pomocí značně neefektivně

Společná kontrola ruské a abchazské účetní komory odhalila značné problémy v čerpání ruské finanční pomoci Abcházií. Dle jejích závěrů byly v letech 2012–2014 neúčelně či neefektivně využity prostředky v celkové hodnotě 1,6 miliardy rublů. Finanční podpora ze strany Ruska přitom za rok 2013 činila jen o něco více (cca 1,8 miliardy rublů), v období 2014–2016 pak může Abcházie počítat asi s jednou miliardou rublů každý rok.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/267706/>

Bezvízový režim mezi Abcházií a Jižní Osetií

Ministři zahraničních věcí Abcházie a Jižní Osetie v srpnu podepsali dohodu, na jejímž základě budou jejich občané oficiálně moci vykonávat vzájemné cesty bez potřeby víz.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/267378/>

Rozšiřování území Jižní Osetie

Jednoho rána v polovině července obyvatelé gruzínské vesnice Churvaleti zjistili, že se jejich území nově ocitlo uvnitř (většinou mezinárodního společenství) neuznané republiky Jižní Osetie. Proces plíživého posouvání administrativních hranic s Gruzií a výstavby zátarasů ruskými vojáky rozmístěnými v Jižní Osetii přitom probíhá už druhý rok. Tentokrát se mimo kontrolu Tbilisi ocitla i část ropovodu Baku-Supsa patřícího britské firmě BP, do ohrožení se dostala i páteřní silnice spojující východ a západ Gruzie. O pár týdnů později v srpnu se podobná situace opakovala na dalších místech poblíž vzájemné hranice, množí se i případy zadržení za její „nelegální překročení“. Gruzínské Ministerstvo obrany zvýšenou četnost těchto incidentů připisuje nesouhlasu Ruska se spoluprací Gruzie s NATO a otevřením jejich společného výcvikového centra poblíž Tbilisi.

(RU) <http://www.currenttime.tv/content/article/27124910.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/russian-troops-demarcate-georgian-oil-pipe-line/27126985.html>

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/27183639.html>

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/27208556.html>

Jihoosetská KGB obvinila gruzínské novináře z vandalismu

V Jižní Osetii bylo zahájeno trestní řízení proti gruzínským novinářům, kteří odstranili dvě pohraniční tabule v průběhu protestní akce „Ne okupaci“. Ta proběhla 14. července v reakci na rozšiřování a vytyčování administrativní hranice Jižní Osetie s Gruzií. Vedle „narušení hranice“ jsou novináři obviněni z „vandalismu vůči jihoosetským státním symbolům“.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/265766/>

(EN) <http://www.rferl.org/media/video/georgia-ossetia-protest/27129169.html>

Smlouva o spolupráci a integraci mezi Jižní Osetií a Ruskem vstupuje v platnost

Rámcová dohoda, nastavující vztahy Jižní Osetie s Ruskem na následujících 25 let, vstoupila v platnost na konci července. Smlouva předpokládá provádění sladěné zahraniční politiky, vytvoření společné sféry obrany a bezpečnosti či splynutí celních orgánů. Vedle volného pohybu přes společnou hranici byly obyvatelům Jižní Osetie slíbeny i vyšší platy či penze.

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/27161490.html>

Deset amnestovaných v Jižní Osetii vyšlo na svobodu

V Jižní Osetii bylo propuštěno deset vězňů v rámci amnestie vyhlášené při příležitosti 70. výročí vítězství ve „Velké vlastenecké válce“. Jedná se o osoby, které byly poprvé odsouzeny k odnětí svobody za úmyslné činy malé či střední závažnosti.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/266297/>

Šest demonstrantů zadrženo v Jerevanu

Policie zadržela 21. srpna během demonstrace hnutí s názvem „Povstaň, Arménie“ šest lidí. Účastníci demonstrace se údajně měli pokoušet vybudovat v centru města barikády, mj. za použití pneumatik. Protestní hnutí se zrodilo v létě během nepokojů vyvolaných vládním záměrem zvýšit tarify elektřiny. Demonstrace pokračují i na začátku září.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/32743/>

Motojízda k výročí arménské genocidy

Osmého srpna dorazila do správního centra Náhorního Karabachu Stěpanakertu skupina 18 motorkářů, kteří se pod heslem „My jsme pro mír“ rozhodli uctít stoleté výročí arménské genocidy. Po cestě z Moskvy do Stěpanakertu rovněž sbírali materiál na film, který má údajně přinést ruským divákům pravdivé informace o životě arménské společnosti a také do tohoto regionu přilákat potenciální turisty. Nutno dodat, že po technické stránce pomáhali jízdou zajišťovat členové ruského motorkářského gangu Noční vlci najoženého na Vladimira Putina.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/266932/>

Ruský miliardář se přestěhoval do Karabachu

German Sterligov, ruský miliardář, který na počátku devadesátých let založil první komoditní burzu v Sovětském svazu, se rozhodl přesídlit z Ruska do Náhorního Karabachu. Svoje rozhodnutí příliš detailně nekomentoval, naznačil však, že za jeho odchodem z Ruska stojí neshody s tamními vládními představiteli. Za své nové sídlo si zvolil město Šuša.

(EN) http://www.armenianow.com/karabakh/65269/armenia_karabakh_russian_businessman_german_sterligov

German Sterligov.

Zdroj: Wikimedia Commons.

Baku po hrách

Život v Baku se v červenci po skončení Evropských her pomalu začal vracet do normálu. Někdo to vítal s povděkem, jiní kritizovali fakt, že vládou slibovaný rozvoj města zůstal spíše v rovině nesplněných přání. Z ulic zmizeli usměvaví policisté ochotní s čímkoli pomoci, vrátily se kamiony a stará auta a „olympijské“ vesnice zejí prázdnotou, ačkoli vláda slibovala, že volné ubytovací kapacity využije jako sociální bydlení pro chudé.

(EN) http://azerireport.com/index.php?option=com_content&task=view&id=4604&Itemid=43

Problémy se Skypem

Počátkem července hlásilo mnoho ázerbájdžánských uživatelů služby Skype problémy s její funkčností. Záhy se objevily spekulace, že za výpadkem stojí státní telekomunikační úřad, který úmyslně Skype zablokoval. Úřad však tato obvinění popřel s tím, že za nefunkčnost Skypu mohou technické problémy na straně samotných uživatelů.

(EN) <http://contact.az/docs/2015/Social/070700122357en.htm#.VZ0LDUY2W0e>

(RU) <http://haqqin.az/news/48460>

]HackedTeam[
]HT[_____]

„Hacking Team hacked“

Italská firma Hacking team, vyrábějící špehující software známý pod názvem Da Vinci, se stala začátkem července sama terčem hackerů. Ti zveřejnili seznam jejích zákazníků, mezi kterými se objevily vlády a tajné služby mnoha států, kupříkladu Kazachstánu, Egypta, Súdánu, Nigérie nebo Ázerbájdžánu. Ukázalo se, že tento software nakoupila také Policie ČR.

(EN) <http://www.azadliq.org/content/article/27114450.html>

Při protestu před izraelskou ambasádou zadrženo 72 lidí

Desátého července proběhla v Baku protiizraelská demonstrace, které se zúčastnilo několik stovek lidí, většinou příznivců Islámské strany Ázerbájdžánu. Protestující chtěli vyjádřit nesouhlas s „okupací muslimských území a agresí proti Islámu“ ze strany státu Izrael. Při demonstraci bylo zadrženo 72 lidí. Ázerbájdžánská vláda se dívá na radikálnější část šíitských věřících se značnou nedůvěrou a obává se rostoucího vlivu sousedního Íránu právě skrze šíitské duchovní.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/32310/>

Lejla a Arif Junusovi odsouzeni k vysokým trestům

Bakuský soud vynesl 13. srpna rozsudek v případě manželů Junusových. Lejla Junusová byla odsouzena k osmi a půl letům vězení, zatímco její manžel k sedmi letům. Oba byli shledáni vinnými z ekonomických trestných činů, ačkoli motivace potrestat jedny z nejznámějších postav ázerbájdžánské občanské společnosti za jejich činnost v oblasti obrany lidských práv je evidentní.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-leyla-arif-yunus-verdict/27187221.html>

(EN) <http://en.apa.az/news/229319>

(CZ) http://www.lidovky.cz/nebojim-se-smrti-ale-doufam-ze-muj-muz-prezije-a-dcera-nebude-sirotkem-12n-/zpravy-svet.aspx?c=A150824_174829_in_zahranici_msl

Chadidža Ismailová.

Zdroj: Chadidža Ismailová (RFE/RL, Courtesy image).

Soud s Chadídžou Ismailovou

Investigativní novinářka Chadídža Ismailová byla prvního září odsouzena k sedmi a půl letům odnětí svobody. Podle soudu se měla dopustit několika trestných činů ekonomického charakteru. Pravým důvodem jejího odsouzení je však její novinářská práce, zejména její články o podnikatelských aktivitách ázerbájdžánské vládnoucí rodiny Alijevů.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-khadija-ismayilova-trial-court/27183347.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-corruption-investigator-khadija-ismayilova/27138496.html>

(EN) <http://www.rferl.org/media/video/khadija-ismayilova-trial-statement/27218737.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/baku-prosecutor-seeks-nine-year-sentence-khadija/27201014.html>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/268070/>

(EN) <http://www.meydan.tv/en/site/politics/7402/Journalists-attacked-at-Khadija-Ismayilova%27s-trial-%28VIDEO%29.htm>

Fotbalový reprezentant obviněn z vraždy novináře

Devátého srpna zemřel na následky těžkých zranění nezávislý novinář Rasim Alijev. Žurnalista známý svou odvahou kritizovat mocné v Ázerbájdžánu byl o den dříve zbit skupinou neznámých útočníků. Ačkoli okolnosti napadení jsou stále nejasné, z útoku jsou podezřelí příbuzní fotbalového reprezentanta Džavida Husejnova, hráče FC Gabala. Útok měl být trestem za kritický komentář, který Alijev pronesl na adresu Husejnova, kde ho kritizoval za nacionalistické projevy po zápase s kyperským týmem FC Apolon z Larnaky.

(EN) <http://www.rferl.org/content/baku-prosecutor-seeks-nine-year-sentence-khadija/27201014.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-soccer-player-arrested-journalist-death/27183431.html>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/32615/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/32610/>

(EN) <http://www.meydan.tv/en/site/society/7455/Rasim-Aliyev%E2%80%99s-murder-sends-shockwaves.htm>

(EN) <http://www.meydan.tv/en/site/society/7429/Journalist-Rasim-Aliyev-dies-after-brutal-attack.htm>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-soccer-player-arrested-journalist-death/27183431.html>

Příbuzný exilového novináře zatčen v Baku

Švagr ázerbájdžánského novináře žijícího v německém exilu Emina Milliho byl na konci července zatčen v Baku a obviněn z držení drog. Emin Milli, ředitel nezávislé Meydan TV a bývalý politický vězeň, je otevřeným kritikem ázerbájdžánského režimu. Soudní proces s členem jeho rodiny je tak zřejmě snahou vládnoucího režimu nepohodlného novináře umlčet.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-emin-milli-relative-arrested-drugs/27155062.html>

Opoziční aktivista Asif Jusifli odsouzen

Čelný představitel ázerbájdžánské Strany lidové fronty byl 30. července odsouzen k sedmi a půl letům vězení. Jusifli byl zatčen loni v listopadu a obviněn z podvodu, ačkoli mezinárodní lidskoprávní organizace vyjádřily obavy, že jeho proces je politicky motivovaný.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-activist-yusifli-convicted/27161193.html>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na <http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ
tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz
<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:
Milan Štefanec, Barbora Jelínková, Světlana Zapadlová, Jaromír Němec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkávat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezájmaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.